

Statsrådets skrivelse till riksdagen om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om utsläppande på unionens marknad och export från unionen av vissa råvaror och produkter som är förknippade med avskogning och skogsförstörelse och om upphävande av förordning (EU) nr 995/2010

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 17 november 2021 till Europaparlamentets och rådets förordning om utsläppande på unionens marknad och export från unionen av vissa råvaror och produkter som är förknippade med avskogning och skogsförstörelse och om upphävande av förordning (EU) nr 995/2010.

Helsingfors den 10 februari 2022

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä

Konsultativ tjänsteman Tatu Torniainen

JORD- OCH SKOGSBRUKSMI-
NISTERIET

PROMEMORIA

EU/2022/1275

4.2.2022

**FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM UT-
SLÄPPANDE PÅ UNIONENS MARKNAD OCH EXPORT FRÅN UNIONEN AV VISSA
RÅVAROR OCH PRODUKTER SOM ÄR FÖRKNIPPADE MED AVSKOGNING OCH
SKOGSFÖRSTÖRELSE OCH OM UPPHÄVANDE AV FÖRORDNING (EU) NR 995/2010**

1 Förslagets bakgrund och syfte

Europeiska kommissionen presenterade den 17 november 2021 ett lagförslag (COM(2021) 706 final), i syfte att förhindra vissa produkter som orsakar avskogning från att nå unionsmarknaden samt att utveckla deras leveranskedjor. Nya skyldigheter riktas i regel mot import från tredje-
länder, men bestämmelserna gäller också EU:s inre marknad.

Förslaget är en del av en mera omfattande handlingsplan för att bekämpa avskogning och skogs-
förstörelse. Handlingsplanen presenterades första gången i kommissionens meddelande Inten-
sifiera EU:s insatser för att skydda och återställa världens skogar (COM(2019) 352 final). Kom-
missionens förslag till förordning om avskogningsfria produkter är en viktig del av målen för
EU:s gröna giv, stöder bekämpningen av klimatförändringen och bevarandet av den biologiska
mångfalden. Förslaget har också samband med EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030,
jord till bord-strategin och med skogsstrategin. Det föreslås att delar av handlingsprogrammet
Forest Law Enforcement Governance and Trade (handlingsprogrammet FLEGT) och EU:s tim-
merförordning ska inkluderas i den nya förordningen. Kommissionens förslag till förordning
om avskogningsfria produkter hänför sig dessutom till det kommande lagstiftningsförslaget om
hållbar bolagsstyrning (SCG), som syftar till att förbättra EU:s regelverk för bolagsrätt och bo-
lagsstyrning genom att hjälpa företagen att bättre hantera hållbarhetsfrågor i sin egen verksam-
het och sina värdekedjor när det gäller till exempel sociala och mänskliga rättigheter, klimatet
och miljön. Förslagen till förordningar kan anses komplettera varandra.

Avskogning och skogsförstörelse påskyndar klimatuppvärmningen och förlusten av biologisk
mångfald. Nästan 80 procent av den globala avskogningen beror på ökad produktion av råvaror
som soja, nötkött, palmolja, kaffe och kakao. Syftet med förslaget är att säkerställa att dessa
råvaror produceras utan att skada skogarna. Förslaget syftar dessutom till att säkerställa att fö-
retag och konsumenter inom EU är medvetna om de produkter som de köper.

Förslaget har två huvudmål:

- 1) minimera EU:s bidrag till avskogning och skogsförstörelse på global nivå
- 2) minska EU:s bidrag till utsläpp av växthusgaser och förlust av biologisk mångfald.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

2.1 Allmänna bestämmelser

Tillämpningsområde

I förordningen anges de relevanta råvarorna, som är soja, palmolja, kaffe, kakao, nötkreatur och trä samt produkter som innehåller eller har producerats med användning av dem (bilaga 1). I förordningen fastställs tillämpningsgrunder och bestämmelser om utsläppande och tillhandahållande på unionsmarknaden samt export från unionsmarknaden av de produkter som nämns ovan. I framtiden kan förteckningen kompletteras också med andra produkter.

Syftet med förordningen är att minimera EU:s bidrag till avskogning och skogsförstörelse på global nivå samt minska EU:s bidrag till utsläpp av växthusgaser och förlust av biologisk mångfald.

Förordningen tillämpas inte på råvaror och produkter som släppts ut på unionsmarknaden och som producerats före det datum då förordningen trätt i kraft (artikel 36).

Definitioner

I artikel 2 i förslaget fastställs förordningens definitioner. Definitionerna grundar sig delvis på begrepp som redan tidigare har utvecklats internationellt inom EU.

Avskogning avser i förordningen omvandling av skog till jordbruksmark orsakad av människan eller inte.

Definitionen avskogningsfri leveranskedja innehåller två villkor:

1. Råvaran eller produkten har producerats på markområden, där ingen avskogning ägt rum efter den 31 december 2020.
2. Skogen har avverkats utan att orsaka skogsförstörelse efter den 31 december 2020.

Skogsförstörelse innebär icke-hållbar avverkning, som medför långvariga negativa ekosystemkonsekvenser för skogarnas biologiska eller ekonomiska produktivitet.

Hållbar avverkning innebär avverkning som utförs med hänsyn till markens beskaffenhet och den biologiska mångfalden för att minimera skadeverkningarna genom att inte avlägsna stubbar och rötter, inte förstöra naturskog eller omvandla den till skogsplantage och inte avverka på känslig mark, undvika stora kalavverkningar och säkerställa lokalt lämpliga tröskelvärden för extraktion av död ved och använda avverkningsmetoder som minskar påverkan på jordmånskvaliteten samt på biologisk mångfald och ståndortsfaktorer.

Förbud att släppa ut på marknaden

I artikel 3 i förordningsförslaget anges ett förbud att släppa ut eller tillhandahålla på unionsmarknaden eller exportera från unionsmarknaden råvaror och produkter som inte uppfyller kraven i förordningen.

Förordningen omfattar följande tre krav:

- 1) råvarorna eller produkterna är avskogningsfria
- 2) råvarorna eller produkterna har producerats i enlighet med relevant lagstiftning i produktionslandet
- 3) råvarorna eller produkterna omfattas av ett system för tillbörlig aktsamhet (due diligence) enligt artikel 4.2

2.2 Verksamhetsutövers och handlares skyldigheter

Verksamhetsutövarnas skyldigheter

Verksamhetsutövarna bär ansvar för avskogningsfria leveranskedjor. Verksamhetsutövare avser fysiska eller juridiska personer, som i samband med kommersiell verksamhet släpper ut råvaror eller produkter som är relevanta för förordningen på unionsmarknaden eller exporterar dem från unionsmarknaden. Verksamhetsutövarna ska säkerställa att råvarorna och produkterna uppfyller kraven i artikel 3 i förslaget till förordning. I förslaget åläggs verksamhetsutövare en skyldighet att visa tillbörlig aktsamhet. Verksamhetsutövarna ska avge en förklaring om tillbörlig aktsamhet innan de släpper ut råvarorna och produkterna på unionsmarknaden eller exporterar dem. Den behövliga information som krävs i en förklaring om tillbörlig aktsamhet presenteras i bilaga II till förordningsförslaget.

Då råvarorna och produkterna uppfyller kraven i förordningen ska verksamhetsutövarna via det informationssystem (register) som anges i förslaget göra en förklaring om tillbörlig aktsamhet tillgänglig för de behöriga myndigheterna och i förklaringen bekräfta att kraven i systemet för tillbörlig aktsamhet uppfylls och risker har uteslutits. Förklaringen ska vara gjord innan råvaror och produkter importeras eller exporteras. Genom förklaringen om tillbörlig aktsamhet överförs ansvaret för att den specifika råvaran eller produkten uppfyller kraven till verksamhetsutövaren. Förklaringarna ska bevaras i fem år. En verksamhetsutövare eller handlare får befullmäktiga ett ombud att göra förklaringen i informationsregistret.

Handlares skyldigheter

I förslaget avses med handlare alla andra fysiska eller juridiska personer i leveranskedjan och som inte är verksamhetsutövare och, som i samband med kommersiell verksamhet på unionsmarknaden tillhandahåller råvaror och produkter av betydelse med tanke på denna förordning. Handlare är föremål för lättare skyldigheter än verksamhetsutövare.

I förslaget görs det skillnad mellan små och medelstora och stora handlare. Små och medelstora handlare ska samla in information om sina leverantörer och kunder. Informationen i fråga ska bevaras i minst fem år och på begäran göras tillgänglig för de behöriga myndigheterna.

I synnerhet stora handlare anses ha en betydande inverkan vid säkerställandet av avskogningsfria leveranskedjor. På stora handlare som inte är små och medelstora företag tillämpas samma skyldigheter som på verksamhetsutövare.

Systemet för tillbörlig aktsamhet

Systemet för tillbörlig aktsamhet (due diligence) är ett riskhanteringssystem. Systemet består av tre delmoment: insamling av information, riskbedömning och riskreducering.

Verksamhetsutövarna ska visa tillbörlig aktsamhet i fråga om de för förordningen relevanta råvarorna och produkterna innan de släpps ut på unionsmarknaden eller exporteras därifrån.

Tillgång till information och informationskrav

Verksamhetsutövare ska samla in och i fem år bevara information, handlingar och uppgifter som visar att de relevanta råvarorna och produkterna uppfyller kraven i förordningen. Utgående från informationen bedömer verksamhetsutövarna risken för råvarorna och produkterna och huruvida kraven i förordningen uppfylls med avseende på dem (artikel 9). Kommissionen får anta delegerade akter för att komplettera med information som kan vara nödvändig för att säkerställa att systemet för tillbörlig aktsamhet är effektivt.

I förslaget ingår en skyldighet för verksamhetsutövaren att samla in information som möjliggör verifiering av produktens ursprung. Utöver information om ursprung och leveranskedja krävs det att verksamhetsutövaren samlar in geolokaliseringskoordinater för markområden där råvarorna och produkterna i fråga har producerats.

För lokalisering kan till exempel satellitbilder eller positionsdata användas.

Riskbedömning och riskreducering

Verksamhetsutövare ska kontrollera och analysera den information som samlats in enligt artikel 9 och annan relevant dokumentation och på grundval av denna göra en riskbedömning för att fastställa om det finns en risk för att de relevanta råvaror eller produkter som är avsedda att släppas ut på eller exporteras från unionsmarknaden inte uppfyller kraven i denna förordning. Om verksamhetsutövare inte kan visa att risken för bristande efterlevnad är liten får de inte släppa ut råvaran eller produkten på unionsmarknaden eller exportera den.

Utöver den risknivå som fastställts enligt systemet för riktmärkning av länder innehåller förteckningen information om produktionsland/produktionsområde, den relevanta råvarans och produktens egenskaper och leveranskedja, dess spårbarhet och andra relevanta kompletterande upplysningar, såsom certifiering och andra verktyg för verifiering av oberoende tredje part, under förutsättning att de uppfyller de informationskrav som anges i artikel 9. Verksamhetsutövarna ska kunna visa hur den insamlade informationen har kontrollerats, hur beslut om riskreducerande åtgärder har fattats och hur verksamhetsutövaren har bedömt risknivån.

Timmer och trävaror som producerats i enlighet med Flegtlicens anses uppfylla laglighetskravet för trä enligt artikel 3.

Kommissionen kan anta delegerade akter för att komplettera artikel 10.2, 10.4 och 10.6 med avseende på relevant information som samlas in, riskbedömningskriterier och riskreducerande åtgärder som kan behöva komplettera den information som anges i denna artikel för att säkerställa att systemet för tillbörlig aktsamhet är effektivt.

Andra än små och medelstora verksamhetsutövare ska också varje år offentligt rapportera om sitt system för tillbörlig aktsamhet med så bred spridning som möjligt, inklusive via internet. Verksamhetsutövare kan genomföra den rapportering som nämns ovan också i samband med EU-rapporteringsskyldigheten som gäller hållbarhet i en annan värdekedja (artikel 11).

Förenklade krav på tillbörlig aktsamhet

Om risken i produktionslandet eller delar av det utgående från en jämförelseanalys enligt artikel 27 är låg, har verksamhetsutövare alltså en skyldighet enligt systemet för tillbörlig aktsamhet att samla in information, dokument och uppgifter som visar att de relevanta råvarorna och produkterna uppfyller kraven i förordningen. Vid förenklade krav på tillbörlig aktsamhet genomförs inte det andra eller tredje skedet av processen för tillbörlig aktsamhet, det vill säga riskbedömning och riskreducering.

2.3 Skyldigheter för medlemsstaterna och behöriga myndigheter

Behörig myndighet

Medlemsstaterna ska utse en eller flera behöriga myndigheter. Den behöriga myndigheten ansvarar för att fullgöra skyldigheterna enligt denna förordning. Inom tre månader efter det att denna förordning träder i kraft, ska medlemsstaterna meddela kommissionen namnen på, samt adresserna och kontaktuppgifterna till, de behöriga myndigheter som utsetts. Medlemsstaterna ska utan dröjsmål underrätta kommissionen om ändringar i dessa uppgifter. Kommissionen ska göra förteckningen över behöriga myndigheter allmänt tillgänglig på sin webbplats och regelbundet uppdatera förteckningen. Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna har tillräckliga befogenheter och resurser att fullgöra de skyldigheter som anges i förordningen.

Skyldighet att utföra kontroller

I artikel 14 i förordningsförslaget anges de allmänna skyldigheterna för de behöriga myndigheterna. Den viktigaste skyldigheten för de behöriga myndigheterna är att utföra kontroller av verksamhetsutövare och handlare. De behöriga myndigheterna kontrollerar att kraven på tillbörlig aktsamhet uppfylls och fastställer huruvida råvaror och produkter som släppts ut eller tillhandahållits på unionsmarknaden eller exporterats från den uppfyller kraven i förordningen. Kontrollerna styrs av en riskbaserad plan.

Enligt förslaget ska kontrollerna varje år omfatta fem procent av de verksamhetsutövare som släpper ut på marknaden eller exporterar samt 5 procent av kvantiteten av var och en av de råvaror som släpps ut på marknaden eller exporteras därifrån. För högriskländer tillämpas principer för skärpt kontroll i enlighet med artikel 20.

Kontroll av verksamhetsutövare och handlare

De behöriga myndigheterna ska utföra kontroller för att fastställa om verksamhetsutövare och handlare fullgör sina skyldigheter enligt förordningen.

Kontrollerna av verksamhetsutövarna utförs i enlighet med artikel 14 genom att tillämpa ett riskbaserat tillvägagångssätt och i enlighet med en kontrollplan som utarbetas varje period. Kontroller kan dessutom utföras då den behöriga myndigheten har relevant information i ärendet om verksamhetsutövarens efterlevnad av förordningen, inklusive sådan som utgår från tredje parts väl underbyggda farhågor. Kontrollerna kan omfatta bland annat följande: granskning av systemet för tillbörlig aktsamhet, inklusive riskbedömning och riskreducerande förfaranden, granskning av sådana handlingar och register som styrker att systemet för tillbörlig aktsamhet fungerar väl, sporadiska kontroller, inbegripet granskningar på fältet. Kontrollerna ska i regel utföras utan förhandsvarning.

När det gäller kontroller av handlare är det fråga om granskning av dokument samt vid behov stickprovskontroller och granskningar på fältet (artikel 15).

De behöriga myndigheternas återkrav av kostnader

Medlemsstaterna får ge sina behöriga myndigheter rätt att från verksamhetsutövare eller handlare återkräva alla kostnader för sin verksamhet vid fall av bristande efterlevnad.

Samarbete och utbyte av information

De behöriga myndigheterna ska samarbeta med varandra. För att säkerställa att förordning följs ska samarbete också göras med myndigheter i andra medlemsstater, med kommissionen och vid behov med administrativa myndigheter i tredjeländer.

De behöriga myndigheterna ska utbyta sådan information som krävs för att verkställa förordningen. Detta ska omfatta uppgifter om verksamhetsutövare och handlare, inklusive tillgång till och utbyte av förklaringar om tillbörlig aktsamhet med andra medlemsstaters behöriga myndigheter i syfte att underlätta verkställandet av förordningen.

De behöriga myndigheterna ska omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna i andra medlemsstater och kommissionen om de upptäcker överträdelser av denna förordning och allvarliga brister som kan påverka mer än en medlemsstat. De behöriga myndigheterna ska informera de behöriga myndigheterna i andra medlemsstater om de på marknaden upptäcker råvaror eller produkter som inte uppfyller kraven i denna förordning, så att råvaran eller produkten i fråga kan återkallas från försäljning eller dras tillbaka från marknaden i medlemsstaterna.

Medlemsstaterna ska på begäran av en behörig myndighet förse myndigheten med den information som krävs för att säkerställa att kraven i förordning uppfylls.

Rapportering

Medlemsstaterna ska senast den 30 april varje år för allmänheten och kommissionen tillgängliggöra information om tillämpningen av förordningen under det föregående kalenderåret. I den information som lämnas till kommissionen ska den behöriga myndigheten i synnerhet inkludera sin kontrollplan, antalet verksamhetsutövare och handlare som kontrollerats, innehållet i och resultaten av dessa kontroller, volymen av råvaror och produkter som kontrollerats i förhållande till den totala mängden råvaror och produkter som släppts ut på marknaden, deras ursprungs- och produktionsländer samt de åtgärder som vidtagits vid bristande efterlevnad av bestämmelserna. Kommissionens avdelningar ska årligen göra en unionsomfattande översikt utgående från de uppgifter som medlemsstaterna lämnar in.

Skärpt kontroll

Då råvaror och produkter som har betydelse för förslaget köps från ett land eller en del av ett land som har bedömts utgöra ett högriskland enligt det landspecifika riktmärkningssystemet, ska de omfattas av utökad kontroll från de berörda behöriga myndigheternas sida.

De behöriga myndigheterna ska säkerställa att de årliga kontroller som de genomför omfattar minst 15 procent av verksamhetsutövarna samt 15 procent av kvantiteten av de råvaror och produkter som produceras i riskfyllda länder eller delar av dessa.

Interimistiska åtgärder

Om de behöriga myndigheterna genom kontrollerna av verksamhetsutövare eller handlare upptäckt eventuellt allvarliga brister eller risker har observerats enligt artikel 14, får de behöriga myndigheterna omedelbart vidta interimistiska åtgärder, inbegripet beslag av råvarorna och produkterna i fråga eller omedelbart tillbakadragande av deras utsläppande eller tillhandahållande på eller export från unionsmarknaden.

Marknadskontrollåtgärder

Utan att de påverkar eventuella straffsanktioner enligt artikel 23 ska de behöriga myndigheterna om de konstaterar att en verksamhetsutövare eller handlare inte har fullgjort sina skyldigheter enligt denna förordning eller att en relevant råvara eller produkt inte uppfyller kraven i förordningen, utan dröjsmål kräva att den berörda verksamhetsutövaren eller handlaren vidtar lämpliga och proportionerliga korrigerande åtgärder för att åtgärda den bristande efterlevnaden.

I artikel 22 anges de korrigerande åtgärderna och verksamhetsutövaren ska uppfylla minst en eller flera av dem. Om verksamhetsutövaren eller handlaren underlåter att vidta korrigerande åtgärder enligt artikel 22 eller om den bristande efterlevnaden fortsätter, ska de behöriga myndigheterna säkerställa att produkten dras tillbaka från marknaden eller att dess tillhandahållande på eller export från unionsmarknaden i fortsättningen är förbjuden eller inskränkt.

Sanktioner

I den föreslagna artikel 23 anges straffsanktioner. Enligt artikel 23.1 ska medlemsstaterna bland följande fastställa straffsanktioner för verksamhetsutövares och handlares överträdelser av bestämmelserna i förordningen och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Enligt artikel 23.2 ska straffsanktionerna vara effektiva, proportionella och avskräckande. Sanktionernas anges närmare i punkten i fråga och de ska minst omfatta bötesstraff, konfiskering av relevanta råvaror och produkter samt inkomsterna från försäljning av de relevanta råvarorna och produkterna liksom tillfälligt uteslutande från offentliga upphandlingsförfaranden.

2.4 Förfaranden för råvaror och produkter som förs in på eller ut ur unionsmarknaden

Tullens skyldigheter

I artikel 24 i förslaget föreskrivs det om kontrollen av de råvaror och produkter som hänförs till tullförfarandet för övergång till fri omsättning eller export. De behöriga myndigheter som medlemsstaterna har utsett ansvarar för att kontrollera efterlevnaden av bestämmelserna i förordningen när det gäller råvaror och produkter som förs in på eller ut ur unionsmarknaden. En viktig uppgift för tullmyndigheterna är att kontrollera om deklarationerna för sådana råvaror och produkter som förs in på eller ut ur unionsmarknaden är korrekta.

För råvaror och produkter som förs in på eller ut ur unionsmarknaden ska det avges en förklaring om tillbörlig aktsamhet, förklaringen ska registreras i informationssystemet ("registret"), där det tilldelas ett referensnummer. Referensnumret ska göras tillgängligt för tullen när tulldeklarationen för övergång till fri omsättning eller export av den berörda råvaran eller produkten inges.

När det inges en tulldeklaration som gäller övergång till fri omsättning eller export av en råvara eller produkt som förs in på eller ut ur unionsmarknaden, ska tullmyndigheterna kontrollera

statusen för deklarationen om tillbörlig aktsamhet med hjälp av det elektroniska system som avses i artikel 26 (miljön med en enda kontaktpunkt för tullen i EU).

Om den behöriga myndigheten i den riskanalys som görs konstaterar att den relevanta råvaran eller produkten utgör en stor risk på grund av att kraven i förordningen inte efterlevs, ändras statusen i informationssystemet på motsvarande sätt för förklaringen om tillbörlig aktsamhet som hänför sig till råvaran eller produkten i fråga. I sådana situationer ska tullmyndigheterna stoppa övergång till fri omsättning eller hänförande till exportförfarande av råvaran eller produkten i fråga.

Om en råvara eller produkt som förs in på eller ut ur unionsmarknaden inte uppfyller kraven i förordningen, ska den behöriga myndigheten ändra status på motsvarande sätt för förklaringen om tillbörlig aktsamhet och i informationssystemet ange att de motsätter sig att råvaran eller produkten i fråga hänförs till tullförfaranden. Efter meddelandet ska tullmyndigheterna inte tillåta övergång till fri omsättning eller export av råvaran eller produkten i fråga. Dessutom ska tullmyndigheten också inkludera ett relevant formbundet meddelande i tullens databehandlingssystem och, om möjligt, på dokument som bifogas till den relevanta råvaran eller produkten.

Om den råvaran eller produkten i fråga därefter hänförs till andra tullförfaranden, och under förutsättning att de behöriga myndigheterna inte har invänt mot detta, ska det formbundna meddelandet som nämns ovan inkluderas i verksamhetsutövarnas tulldeklarationer och, på samma villkor, registreras i tullens databehandlingssystem och om möjligt bifogas till de följedokument som används i samband med sådana förfaranden.

Tullmyndigheterna får på de behöriga myndigheternas begäran eller enligt egen prövning förstöra eller på annat sätt göra obrukbar en råvara eller produkt som inte uppfyller kraven. Innehavaren för den relevanta råvaran eller produkten ska ansvara för kostnaderna för en sådan åtgärd.

Informationsutbyte och samarbete mellan myndigheter

För att det riskbaserade tillvägagångssätt som avses i artikel 14 ska kunna tillämpas på råvaror och produkter som förs in på eller ut ur unionsmarknaden och för att säkerställa att kontrollerna är ändamålsenliga och utförs i enlighet med kraven i förordningen har kommissionen, de behöriga myndigheterna och tullmyndigheterna ett nära samarbete och utbyter information.

Elektroniskt gränssnitt

Kommissionen ska utveckla ett elektroniskt gränssnitt baserat på miljön med en enda kontaktpunkt för tullen i EU för att möjliggöra överföring av uppgifter, såsom anmälningar eller begäranden, mellan nationella tullsystem och det informationssystem ("register") som kommissionen inrättat och upprätthåller. Kommissionen antar genomförandeakter, där det anges närmare genomförandebestämmelser och fastställs vilka uppgifter som ska överföras och i vilket format. I genomförandeakterna får också bestämmas om vissa särskilda uppgifter som finns tillgängliga i förklaringar om tillbörlig aktsamhet och som är nödvändiga för övervakning och bedrägeribekämpning och om överföring av information till EU:s och medlemsstaternas tullsystem.

2.5 System för riktmärkning av länder och samarbete med tredjeländer

Bedömning av länder

I förslaget till förordning föreslås det i enlighet med artikel 27 att det ska inrättas ett system för riktmärkning av länder. Med hjälp av systemet för riktmärkning ska kommissionen bedöma risken för att länder eller delar av länder producerar råvaror och produkter som inte är avskogningsfria. En förteckning över länder eller delar av länder med låg eller hög risk publiceras i genomförandeakter. Systemet för riktmärkning hjälper verksamhetsutövare att identifiera lågriskländer. På köp som görs från lågriskländer tillämpas förenklade krav på tillbörlig aktsamhet. I systemet för riktmärkning kommer varje land eller del av ett land att tilldelas en av tre möjliga risknivåer: låg, normal eller hög risk. När förordningen träder i kraft kommer alla länder att tilldelas en standardrisknivå.

Bedömningen föreslås utnyttja följande kriterier:

- nivå av avskogning och skogsförstörelse
- i vilken utsträckning jordbruksmark som används för relevanta råvaror ökar
- utveckling av produktionen i fråga om relevanta produkter och råvaror
- huruvida det nationellt fastställda bidraget (Nationally determined contribution, NDC) i enlighet med Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar omfattar utsläpp från och upptag inom jordbruk, skogsbruk och markanvändning, vilket säkerställer att utsläpp från avskogning och skogsförstörelse tillgodoräknas landets åtagande att minska eller begränsa utsläppen av växthusgaser
- avtal och andra instrument som ingåtts mellan det berörda landet och unionen om avskogning eller skogsförstörelse och som bidrar till att förordningen efterlevs och genomförs effektivt när det gäller relevanta råvaror och produkter,
- huruvida det berörda landet har nationell eller subnationell lagstiftning, bland annat enligt artikel 5 i Parisavtalet, och vidtar ändamålsenliga genomdrivandeåtgärder för att undvika och bestraffa verksamhet som leder till avskogning och skogsförstörelse, och i synnerhet huruvida tillräckligt hårda sanktioner tillämpas för att förhindra fördelar som härrör från avskogning eller skogsförstörelse

Kommissionen ska underrätta de berörda länderna om den avser ändra sin bedömning av riskkategorin. Dessutom ska kommissionen ge länderna möjlighet att besvara bedömningen. Svaret kan omfatta information om de åtgärder som landet vidtagit för att avhjälpa situationen.

Samarbete med tredjeländer

I förslaget föreslås att det genomförs åtgärder för att stödja producentländer. Kommissionen föreslår skogspartnerskap, genom vilka partnerländer får hjälp att förbättra skogsförvaltningen och skapa socioekonomiska möjligheter för befolkningen med hjälp av hållbara värdekedjor. En bred medverkan av intressentgrupper ska möjliggöra samarbetet.

2.6 Väl underbyggda farhågor

Fysiska eller juridiska personer ska ha rätt att lämna in väl underbyggda farhågor till de behöriga myndigheterna när de anser att en verksamhetsutövare eller handlare inte uppfyller kraven i förordningen. De behöriga myndigheterna ska bedöma de väl underbyggda farhågorna på ett omsorgsfullt och objektivt sätt och vidta nödvändiga åtgärder.

I enlighet med artiklarna 15 och 16 kan den behöriga myndigheten om den förfogar över relevant information kontrollera verksamhetsutövare och handlare. I förordningen avses med väl underbyggda farhågor ett välgrundat påstående som grundar sig på objektiv och verifierbar information om en sådan bristande efterlevnad av denna förordning som kan kräva att behöriga myndigheter ingriper.

Dessutom föreslås verksamhetsutövare och handlare efter att ha fått kännedom om en väl underbyggd farhåga ha en skyldighet att omedelbart informera den berörda behöriga myndigheten i det land där produkten har släppts ut på marknaden eller exporterats från. Förekomsten av väl underbyggda farhågor ska beaktas som ett riskbedömningskriterium.

En fysisk eller juridisk person har rätt att ta del av rättsgrunderna till domstolens eller ett annat offentligt organs beslut och handlingar eller underlåtelse att handla och vid behov anhängiggöra ett förfarande för att få beslutens lagenlighet prövad.

2.7 Informationssystem ”register”

I förslaget förutsätts kommissionen inrätta ett informationssystem, genom vilket deklarationer om tillbörlig aktsamhet görs tillgängliga för de behöriga myndigheterna. Minimikraven för informationssystemet fastställs i artikel 31. Kommissionen föreslås behörighet att genom genomförandeakter fastställa regler för systemets funktion.

Kommissionen ger tullmyndigheter, behöriga myndigheter, verksamhetsutövare och handlare åtkomst till informationssystemet i fråga i enlighet med deras skyldigheter enligt förordningen. För allmänheten beviljas också tillgång till informationssystemets informationsmaterial i anonymiserad form.

2.8 Rapporter

Senast två år efter ikraftträdandet ska kommissionen genomföra en första översyn av förordningen och lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet, vid behov åtföljd av ett lagstiftningsförslag.

Rapporten ska fokusera på en utvärdering av behovet och genomförbarheten av att utvidga förordningens tillämpningsområde till att omfatta andra ekosystem, inbegripet mark med stora kollager och mark med ett högt värde för den biologiska mångfalden, exempelvis gräsmarker, torvmarker och våtmarker, samt att lägga till ytterligare råvaror och/eller produkter till förordningens tillämpningsområde.

Kommissionen genomför en ny allmän översyn vart femte år och lägger fram en rapport för Europaparlamentet och rådet, som vid behov kan vara åtföljd av ett lagstiftningsförslag. I bestämmelse anges även vad som kommer att ingå i denna första översyn, som omfattar en bedömning av möjligheterna att införa ytterligare handelsfrämjande verktyg och en bedömning av förordningens konsekvenser för jordbrukare under de första tillämpningsåren samt en bedömning av eventuell tilläggshjälp för övergången till hållbara leveranskedjor.

Kommissionen genomför den första översynen enligt bilaga I till förordningen senast två år efter förordningens ikraftträdande och därefter regelbundet för att bedöma om det är lämpligt att ändra eller utvidga förteckningen över produkter i bilaga I.

Efter en översyn får kommissionen anta delegerade akter i syfte att ändra bilaga I och inkludera nya produkter jämte bilagor.

2.9 Delegerade akter

Kommissionen föreslås få behörighet att anta delegerade akter med förbehåll för de villkor som anges i artikel 33. Kommissionen ges befogenhet för en period av fem år från och med förordningens ikraftträdande att anta delegerade akter som hänför sig till artikel 9.3, 10.8 och 32.4. Kommissionen ska utarbeta en rapport om den delegerade befogenheten senast sex månader innan perioden på fem år löpt ut. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.

Dessutom får kommissionen anta delegerade akter som hänför sig till informationskravet i artikel 9 för att komplettera med information som kan vara nödvändig för att säkerställa att systemet för tillbörlig aktsamhet är ändamålsenligt. Kommissionen får för att säkerställa ett effektivt system för tillbörlig aktsamhet också anta delegerade akter som hänför sig till riskbedömning och riskreducering enligt artikel 10 med avseende på den information som samlas in, riskbedömningskriterier och åtgärder för riskhantering. Dessutom får kommissionen anta delegerade akter i anslutning till bedömningen enligt artikel 32 och för att ändra bilaga I till förordningen och inkludera nya produkter i bilagan. Delegeringen av befogenheter får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet.

2.10 Ikraftträdande och tillämpning

Förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

Artiklarna 3–12, 14–22, 24, 29 och 30 i förordningen gäller i 12 månader från och med den dag då förordningen träder i kraft.

Artiklarna 3–12, 14–22, 24, 29 och 30 i förordningen gäller i 24 månader från och med den dag då förordningen träder i kraft för verksamhetsutövare som är mikroföretag och som upprättats senast den 31 december 2020, utom i fråga om produkter som avses i bilagan till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 995/2010 om fastställande av skyldigheter för verksamhetsutövare som släpper ut timmer och trävaror på marknaden (timmerförordningen).

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen

I artiklarna 191–193 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) fastställs och bestäms EU:s behörighet på området miljöpolitik. Som rättslig grund för förslaget föreslår kommissionen artikel 192.1 i FEUF, enligt vilken Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet och efter att ha hört Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén ska besluta om vilka åtgärder som ska vidtas av unionen för att uppnå de mål som anges i artikel 191. Enligt artikel 191.1 i FEUF ska unionens miljöpolitik bidra till att föl-

jande mål uppnås: att bevara, skydda och förbättra miljön, att skydda människors hälsa, att utnyttja naturresurserna varsamt och rationellt samt att främja åtgärder på internationell nivå för att lösa regionala eller globala miljöproblem, särskilt för att bekämpa klimatförändringen.

Enligt statsrådets preliminära bedömning bidrar förslaget på bred front till att målen för unionens miljöpolitik enligt 191.1 i FEUF uppnås och förslagets rättsliga grund är som sådan lämplig. Statsrådet anser dock att man vid en fortsatt behandling särskilt ska göra en rättslig bedömning av den föreslagna regleringens dimension, detaljer och ändamålsenlighet i förhållande till medlemsstaternas behörighet inom skogspolitiken för att uppnå målen för miljöpolitiken enligt artikel 191.1 i FEUF.

Proportionalitetsprincipen fastställs i artikel 5.4 i fördraget om Europeiska unionen (FEU). Enligt proportionalitetsprincipen ska unionens åtgärder till innehåll och form inte gå utöver vad som är nödvändigt för att nå målen i EU:s grundfördrag. Reglering på unionsnivå är enligt kommissionen nödvändig och förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen.

Enligt artikel 5.3 i FEU lämpar sig subsidiaritetsprincipen endast på områden där unionen och medlemsstaterna har delad befogenhet. Enligt subsidiaritetsprincipen ska unionen vidta åtgärder endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, utan bättre kan uppnås på unionsnivå. Avskogning har globala negativa konsekvenser, som inte kan lösas enbart genom nationella eller regionala åtgärder. Orsakerna till avskogning och skogsförstörelse hänför sig både till marknaden och konsumtionen i EU och till internationell handel. Enligt kommissionen är åtgärder på unionsnivå på så sätt förenliga med proportionalitetsprincipen. Enligt kommissionen möjliggör lagstiftning på unionsnivå enhetlig behandling av verksamhetsutövare.

Statsrådet anser att kommissionens förslag är förenligt med proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen.

4 Förslagets konsekvenser

Den globala avskogningen orsakas till 80 procent av ökad jordbruksproduktion. Konsumtionen inom EU stod för en cirka 10 procent stor andel av den globala avskogningen. Enligt kommissionens bedömning bidrar åtgärder i enlighet med förslaget årligen till en minskad avskogning på cirka 72 000 hektar globalt, varvid koldioxidutsläppen till atmosfären till följd av EU:s konsumtion och produktion minskar med minst 31,9 miljoner ton varje år. Förslaget får konsekvenser för den internationella handeln mellan EU och tredjeländer. Genom förslaget kommer regleringen att omfatta exportprodukter som är ekonomiskt viktiga för Finland. Förutom importen kommer förslagets konsekvenser att återspeglas på unionsmarknaden och den inhemska marknaden och på exporten samt på företag och markägare. På så sätt ska konsekvenserna avvägas också med tanke på den inhemska produktionen.

Inom jordbruks- och livsmedelssektorn riktar sig förslagets konsekvenser till produktionen av nötkött och till de inhemska livsmedelstillverkare som utnyttjar de råvaror (kaffe, kakao, palmolja, soja) som omfattas av förslaget.

Kommissionen föreslår en utökad tillbörlig aktsamhet för verksamhetsutövare och handlare för att säkerställa avskogningsfria leveranskedjor, ett system för riskkategorisering för länderna, inrättande av ett register och skärpt kontroll. Alla de konsekvenser förslaget får för Finland är i detta skede svåra att bedöma. Det beror bland annat på de öppna frågor som hänför sig till förslaget, såsom riskbedömningen för länderna och innehållet i de föreslagna definitionerna,

som påverkar ansvaret för verksamhetsutövare inom jord- och skogsbruk samt inom handel och industri.

I fråga om den inhemska produktionen riktar sig konsekvenserna till produktionen av nötkreatur. I Finland avverkas årligen 2 000–4 000 hektar skog och omvandlas till ny åkermark. En betydande del av den röjda åkermarken är förknippad med spridning av gödsel och foderproduktion. Till denna del begränsar förordningsförslaget i den föreslagna formen möjligheten att utöka ny åkermark.

Skogsbruket och skogsindustrin som grundar sig på det har en betydande ekonomisk betydelse i Finland. I enlighet med förslaget kommer utöver laglighetskravet för timmer enligt timmerförordningen metoder för avverkning att omfattas av kontroller. För att bedöma de övergripande konsekvenserna är det också behövligt att bedöma den föreslagna kontrollen av skogsförstörelse och dess konsekvenser för skogsvård och skogsanvändning i förhållande till kommissionens andra förslag som gäller skogar.

Förslaget ökar verksamhetsutövarers och stora handlares ansvar för att säkerställa avskogningsfria leveranskedjor. En ökad administrativ börda och kostnader påverkar verksamhetsutövarnas befintliga praxis för leveranskedjan. Enligt kommissionen uppgår engångskostnaderna till 5 000–90 000 euro per år för varje verksamhetsutövare beroende på komplexiteten hos företagets leveranskedjor och risken förknippad med avskogning. Efter det uppgår de återkommande kostnaderna till 158–2 354 miljoner per år.

I förslaget ingår en skyldighet för verksamhetsutövaren att samla in information som möjliggör verifiering av ursprung, inklusive geolokaliseringskoordinater för markområden där råvarorna och produkterna i fråga har producerats. Kravet på noggrann information om ursprung, spårbarhet och skyldigheten att lämna information om ursprung till andra aktörer i leveranskedjan kan visa sig utmanande och det bedöms öka verksamhetsutövarnas kostnader.

Exporten av de råvaror och produkter som förtecknas i förslaget från Finland var uppskattningsvis 6,7 miljarder euro 2019, vilket innebär cirka 10 procent av Finlands varuexport. Om externhandeln (omfattar inte exporten till andra EU-medlemsstater) ställs i relation till exporten är talet 23 procent primärt på grund av skogsindustrins roll inom Finlands varuexport. Andelen skogsindustrivaror (papper, trä, cellulosa) av varuförteckningen i förordningsförslaget är 98 procent. Det viktigaste mållandet för export av de varor som fanns med på förteckningen är Kina med en andel på 17 procent före Storbritannien (14 procent) och USA (12 procent). Gruppen av målländer är dock tämligen omfattande.

Med tanke på Finlands import gäller varuförteckningen i förordningsförslaget import till ett värde av cirka 1,1 miljarder euro, vilket utgör sammanlagt 1,6 procent av Finlands varuimport. Externhandelns (omfattar inte exporten till andra EU-medlemsstater) andel av varuimporten är 3,8 procent. Även inom importen framhävs skogsindustrins roll. Företag inom skogsindustrin importerar som råvaror både träflis, råvirke och sågvirke i synnerhet från Ryssland. År 2020 var andelen importerat virke 19 procent av virkesanvändningen inom Finlands skogsindustri. Till Finland importerades sammanlagt 12,6 miljoner kubikmeter råvirke med bark. Av detta kom 76 procent från Ryssland. Största delen av detta är björkmassaved och barrflis till cellulosaindustrin.

Andra betydande importvaror är kaffe, som i synnerhet importeras från Brasilien och Colombia samt cellulosa, där det viktigaste ursprungslandet är Brasilien.

Rysslands andel av importen av de varor som finns med i förordningsförslaget är 49 procent och Brasiliens 24 procent. Den tredje största andelen har Colombia med 4 procent (kaffe) före Kina (3 procent) och Storbritannien (3 procent). Innan den riskkategorisering som kommissionen föreslagit blir klar går det inte att helt ta ställning till hur stor del av Finlands import eller export härstammar från de uttryckliga områdena där det finns risk för avskogning.

De kontrollmängder som läggs fram i förordningsförslaget i fråga om kontroller av importen och den inhemska produktionen kräver betydande resurser. Enligt kommissionens bedömning är kostnaderna för medlemsstaternas myndigheter cirka 18 miljoner euro per år sammanlagt i alla medlemsstater. Enligt bedömning av vår egen myndighet ökar den föreslagna kontrollmängden på fem procent de personalresurser som krävs från den nuvarande kontrollnivån som är två årsverken enligt den nuvarande timmerförordningen och systemet med Flegtlicenser till en nivå på 14–15 årsverken. Sist och slutligen påverkas den administrativa bördan och det resursbehov som kontrollerna kräver också av på vilken risknivå Finland och de länder som är viktiga handelspartner för Finland kommer att placeras enligt systemet för riskkategorisering av länderna.

För resurser förknippade med åtgärder till följd av genomförandet av förslaget görs det på normalt sätt upp planer för den offentliga ekonomin och beslut och åtgärder som gäller statsbudgeten genomförs inom ramen för de tillgängliga anslagen.

Förslaget får också konsekvenser för den nationella lagstiftningen. Enligt den preliminära översikten får förslaget konsekvenser åtminstone för timmer- och strafflagstiftningen. Då den genomförs upphäver och ersätter förordningen EU:s timmerförordning (EU) nr 995/2010. I Finland har EU:s timmerförordning genomförts genom lagen om utsläppande på marknaden av timmer och trävaror (897/2013), som ska upphävas då förordningsförslaget träder i kraft. Även straffet för virkesbrott som anges i 48 a kap. 3 b § i strafflagen (39/1889) ska upphävas.

I fråga om strafflagstiftningen innehåller förslaget också reglering som den nationella strafflagstiftningen inte känner till och således medför behov att ändra den nationella lagstiftningen. De straffsanktioner som presenteras i artikel 23 i förslaget, böter som ställs i proportion till verksamhetsutövares eller handlares årliga omsättning, de föreslagna sanktionerna med förverkande och tillfälligt uteslutande från upphandlingsförfaranden överensstämmer i egenskap av straffrättsliga sanktioner inte med den gällande straffrättsliga regleringen och medför således ändringar i lagstiftningen då de genomförs.

5 Ålands behörighet

Bestämmelser om fördelningen av behörigheten mellan riket och landskapet Åland finns i 18 och 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Enligt 18 § 1 mom. 15 och 18 punkten i självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om jord- och skogsbruk samt tillvaratagande av jordbruksmarks, skogsmarks och fiskevattens produktionsförmåga. Enligt 18 § 1 mom. 25 punkten i självstyrelselagen för Åland har landskapet också lagstiftningsbehörighet i fråga om beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Enligt 27 § 1 mom. 12 punkten i självstyrelselagen för Åland har riket dock lagstiftningsbehörighet i fråga om utrikeshandeln. Enligt 59 b § i självstyrelselagen för Åland bevaras fördelningen av behörigheten mellan landskapet och riket också vid verkställighet av unionsrätten.

6 Behandling av förslaget i Europiska unionen och de andra medlemsstaternas ståndpunkt

Behandlingen av förslaget i rådet inleds i början av 2022. Behandlingen sker i en tillfällig så kallad ad hoc-arbetsgrupp som inrättas underställd miljörådet. Dessutom kommer det också att rapporteras regelbundet om hur arbetet framskrider till jordbruks- och fiskerirådet.

7 Nationell behandling av förslaget

Kommissionens förslag presenterades för jordbruks- och livsmedelssektionen (EU18), skogssektionen (EU14) och miljösektionen (EU) vid ett gemensamt möte i bred sammansättning den 8 december 2021.

Ett utkast till U-skrivelsen behandlades i ett skriftligt förfarande av jordbruks- och livsmedelssektionen (EU18), skogssektionen (EU14) och miljösektionen (EU23) den 20–24 januari 2021.

EU-ministerutskottets behandling ägde rum den 4 februari 2022.

8 Statsrådets ståndpunkt

8.1 Allmänna delar

Den globala avskogningen är en viktig bidragande faktor till klimatförändringen och ökad naturförlust. Bekämpningen av avskogning främjar målet att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader enligt Parisavtalet och målen att skydda naturens mångfald. Finland har förbundit sig till målet att stoppa den globala avskogningen före 2030. Med nuvarande åtgärder har man inte lyckats stoppa avskogningen och därför är ytterligare åtgärder nödvändiga. För att minska och bekämpa den globala avskogningen måste man främja multilaterala åtgärder och stärka det befintliga internationella samarbetet.

Statsrådet anser att de tillgängliga metoderna för att uppnå de viktigaste målen för förslaget ska vara effektiva i förhållande till målen. Vid behandlingen av förslaget är det viktigt att göra en övergripande bedömning av åtgärdernas ändamålsenlighet, proportionalitet samt kostnader och den administrativa bördan i förhållande till målen och sträva efter att förebygga ogrundad administrativ börda.

I Finland hänför sig förslagets konsekvenser inom jordbruks- och livsmedelssektorn till produktionen av nötkött. Konsekvenserna omfattar utöver importen även den inhemska produktionen och exporten och således nationella verksamhetsutövare på olika nivåer inklusive privata markägare, företag, affärer, förvaltningen och konsumenterna. Statsrådet anser det viktigt att man försöker jämka den administrativa börda som den föreslagna regleringen medför för företagen, i synnerhet för små företag.

I fråga om skogsförstörelse gäller kontrollen träprodukter och när det gäller dem ska det säkerställas att avverkningsåtgärderna inte orsakar skogsförstörelse. Regleringen påverkar således hela värdekedjan för skogsbruket. Statsrådet anser att förslaget ska vara konsekvent med EU:s andra förslag som gäller skogar och med befintlig reglering. Hållbar skogsvård och skogsanvändning samt hållbara livsmedelskedjor bidrar på ett betydande sätt till att förebygga avskogning. För att bevara skogsarealen är det viktigt att den mångsidiga ekologiska, ekonomiska och sociala nytta som fås från skogarna identifieras och värdesätts både nationellt och globalt.

Statsrådet anser att det avskogningsförebyggande system som ska skapas genom förslaget och dess genomförande i praktiken ska vara förenligt med Världshandelsorganisationens (World Trade Organization, WTO) regler. Statsrådet anser att det med tanke på att genomföra principen om nationell behandling är väsentligt att systemet behandlar både verksamhetsutövare inom EU och verksamhetsutövare utanför EU jämlikt. Statsrådet anser att systemet inte ska begränsa handeln mer än vad som är nödvändigt för att bekämpa och minska avskogning. Kriterierna i förordningens system för riktmärkning av länder ska vara så objektiva och transparenta som möjligt och ta hänsyn till internationellt accepterade definitioner. Statsrådet anser att det är viktigt att systemet genomförs på ett sätt som inte leder till ogrundad diskriminering av handelspartner eller dolda handelshinder.

Statsrådet stöder ett starkt utvecklingssamarbete och är förbundet ett stoppa avskogning och återställa förstörda livsmiljöer globalt samt öka transparensen för produkternas leveranskedjor för att minska skadeverkningarna. Statsrådet betonar vikten av långsiktigt arbete för att förebygga global avskogning och främja hållbar skogsvård och skogsanvändning.

8.2 Allmänna bestämmelser

Statsrådet understöder inkludering av de föreslagna råvarorna (soja, palmolja, nötkreatur, kakao, kaffe och trä) i kontrollen. Produktionen av dessa är globalt sett en av de mest betydande orsakerna till avskogning. Statsrådet anser att den föreslagna produktomfattningen i detta skede är motiverad och en möjlig utökning av den ska granskas utgående från forskningsbaserad kunskap och senare utgående från kunnande som samlas vid genomförandet. I sin konsekvensanalys har kommissionen granskat bland annat gummi och majs. I fråga om ekosystemen ska man i den fortsatta beredningen bedöma en inkludering av till exempel gräsbevuxna områden och savanner i regleringen.

Bekämpning av avskogning

Kommissionen föreslår en skyldighet för verksamhetsutövare att säkerställa avskogningsfria leveranskedjor. Skyldigheten omfattar kontroll av både avskogning och skogsförstörelse.

Finland stödjer målet att minska åkerröjning och går in för det nationellt. Statsrådet anser dock att förordningsförslaget inte är synergistiskt med bestämmelserna för en gemensam jordbrukspolitik. I förslaget förbjuds marknadstillträde för nötkött om produktionen av det orsakat avskogning. Finland har framhållit problemet att det i rättsakter inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken dock inte går att hålla skog som röjts till jordbruksmark utanför vissa EU finansierade direkta stöd.

I förslaget avser avskogning omvandling av skog till att användas för jordbruk. Enligt förslaget får foder som producerats på röjda åkrar efter den 31 december inte användas till produktion av nötkött och kött eller hudar som fås från nötkreatur får inte tillhandahållas på unionsmarknaden eller exporteras. Statsrådet anser att den tidsgräns som satts ut retroaktivt för åkerröjning och som sträcker sig betydligt längre bak i tiden än då förslaget publicerades är problematiskt med tanke på lagstiftningens förutsägbarhet och rättssäkerheten. Att sätta ut en tidsgräns på det sätt som beskrivs ovan innebär också en betydande begränsning av egendomsskyddet (15 § i Finlands grundlag) och av näringsfriheten (18 § i Finlands grundlag). Statsrådet anser att det i förslaget med avseende på tidsgränsen för åkerröjning ska föreskrivas på ett sätt som uppfyller de allmänna förutsättningarna för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheter som är tryggade enligt Finlands grundlag och på ett sätt som lämpar sig för det finländska rättssystemet. Statsrådet anser också att tidsgränsen för åkerröjning ska sättas ut tidigast i slutet av 2021 då förslaget offentliggjordes och från och med vilket verksamhetsutövare tidigast överhuvudtaget

kan ha varit medvetna om regleringen och kan ha gått in för att följa den. Verksamhetsutövarens ansvar ska tidsmässigt vara klart avgränsat också till exempel efter en enskild upphandling.

I Finland har många åkerskiften oregelbunden form. För att utveckla strukturen på gårdsbruksenheter även i fortsättningen är det motiverat att ändra formen på åkerskiftena så att den blir mera praktisk, vilket kan bidra till obetydlig åkerröjning.

Skogsförstörelse

Statsrådet anser det viktigt att EU-lagstiftningen utvecklas för att minimera avskogning och skogsförstörelse. Det har man också gjort när det gäller laglighetsgranskning av trä och trä som blir till bioenergi.

I enlighet med den linje som antagits i EU-redogörelsen betonar statsrådet att skogsindustrin är viktig för Finland och dess betydelse kan stärkas ytterligare i och med nya produkter och råvaror som ersätter de fossila. Finland främjar möjligheterna för hållbar bioekonomi i bekämpningen av klimatförändringen. Vid användningen av skogarna ska det också tas hänsyn till kraven på att bekämpa förlust av biologisk mångfald.

Statsrådet anser att förslaget i fråga om helheten som gäller skogsförstörelse innehåller många problematiska öppna frågor, som är förknippade med till exempel den administrativa bördan och den allmänna nivån på definitionerna. Helheten är också förknippad med flera öppna frågor med tanke på en rättvis regelbaserad handelspolitik och konkurrensneutralitet.

Statsrådet fäster vikt vid att förslaget i sin nuvarande form i fråga om definitionen av skogsförstörelse kan påverka skogsbruksmetoderna, som omfattas av den nationella behörigheten. Statsrådet anser att en inkludering i förslaget av kontroll av skogsförstörelse och en definition av hållbar avverkning i praktiken innebär kriterier för hållbar avverkning inom EU, vilket också gäller allt skogsbruk i Finland och genom det regleras timrets marknadsduglighet. Statsrådet anser att man på EU-nivå ska undvika detaljerad reglering av hållbart skogsbruk och respektera den behörighetsfördelning som anges i grundfördragen. I EU:s grundfördrag anges ingen rättslig grund för en gemensam skogspolitik inom EU. EU har emellertid behörighet inom miljö-, jordbruks- och energisektorn, som antingen direkt eller indirekt påverkar skogarna. I enlighet med statsrådets ståndpunkt i EU-redogörelsen ska skogspolitiken även i fortsättningen omfattas av den nationella behörigheten eftersom medlemsstaterna och förhållandena i deras skogar är mycket olika. Även i detta förslag ska man ta fasta på denna princip.

Utgående från det som läggs fram ovan anser statsrådet att en kontroll av skogsförstörelse är förknippad med stor osäkerhet, risker och administrativ börda.

Statsrådet anser att det är mycket viktigt att påverka förslaget i de fortsatta förhandlingarna på så sätt att definitionen av skogsförstörelse blir så tydlig som möjligt och genomförbar med beaktande av det multilaterala internationella samarbetet och utan att den i detalj ingriper i metoderna för skogsbruk som omfattas av den nationella behörigheten. Statsrådet har beredskap att närmare ta ställning till frågan då förhandlingarna framskrider och förhandlingssituationen preciseras. Finland anger sin slutliga ståndpunkt till kontrollen av skogsförstörelse som en del av den helhetslösning som uppnås genom förordningsförslaget och Finlands helhetsintresse.

8.3 Verksamhetsutövares och handlares skyldigheter

Verksamhetsutövarna bär ansvar för avskogningsfria leveranskedjor. Statsrådet anser att det i förslaget ska skapas tydliga och proportionerliga skyldigheter för verksamhetsutövare, inklusive

ansvar för handlare, med hänsyn till konkurrenslagstiftningen och affärshemligheter. Förordningen ska kunna trygga likabehandling av verksamhetsutövare.

I förslaget ingår en skyldighet för verksamhetsutövaren att samla in information som möjliggör verifiering av produktens ursprung, inklusive geolokaliseringskoordinater för markområden där råvarorna och produkterna i fråga har producerats. Statsrådet anser att informationskravet som gäller spårbarheten av ursprung också bör granskas med avseende på genomförbarhet och principerna om rättvis konkurrens i samband med behandlingen. Statsrådet anser att certifieringsystem kan utnyttjas som stödfunktion vid uppfyllandet av kravet på tillbörlig aktsamhet, men att det genom certifiering inte är möjligt att överföra kravet på tillbörlig aktsamhet till tredje parter.

8.4 Skyldigheter för medlemsstaterna och behöriga myndigheter

Enligt förslaget ska kontrollerna varje år omfatta fem procent av de verksamhetsutövare som släpper ut på marknaden eller exporterar samt fem procent av kvantiteten av var och en av de råvaror som släpps ut på marknaden eller exporteras därifrån. I fråga om högriskländer genomförs principerna om skärpt kontroll enligt artikel 20 och då är motsvarande kontrollmängd 15 procent. Statsrådet anser att de föreslagna kontrollnivåerna är höga och de kräver mycket resurser. Enligt statsrådet kan effektiv kontroll uppnås på ett kostnadseffektivare sätt genom att kontrollerna inriktas riskbaserat än med hjälp av förhandsbestämda kontrollmängder. I behandlingen av ärendet ska man sträva efter att de nya uppgifterna för myndigheterna är proportionella och motiverade i förhållande till målen.

Enligt förslaget får kommissionen anta delegerade akter för att komplettera artikel 10.2, 10.4 och 10.6 med avseende på den relevanta information som ska samlas in, kriterier för riskbedömning och åtgärder för riskhantering. Statsrådet anser att de åtgärder som bestämts för att säkerställa effektiviteten för systemet för tillbörlig aktsamhet så långt det är möjligt ska fastställas redan i samband med behandlingen av förordningsförslaget.

Statsrådet fäster vikt vid det att förordningen utgör ett regelverk, vars omfattning det är möjligt att ändra med hjälp av delegerade akter och genomförandeakter. I den fortsatta beredningen ska man se till att de befogenheter som ges kommissionen är proportionerliga, ändamålsenliga, tydliga och noga avgränsade. Statsrådet fäster vikt vid att kommissionen emellertid inte kan tilldelas delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter för centrala delar av rättsakten.

8.5 Förfaranden för råvaror och produkter som förs in på eller ut ur unionsmarknaden

Statsrådet anser att kommissionens förslag om ett kontrollsysteem som utnyttjar en enda kontaktpunkt för tullen i EU är bra. Statsrådet betonar att genomförandet av förordningen kan påbörjas när informationssystemen är klara att användas.

8.6 System för riktmärkning av länder och samarbete med tredjeländer

Enligt förslaget till förordning ska det i enlighet med artikel 27 inrättas ett system för riktmärkning av länder. Statsrådet anser att systemet för riktmärkning och de kriterier som ingår i det ska stöda jämlik behandling av verksamhetsutövare och handlare oberoende geografisk lokalisering. I samband med systemet för riktmärkning är det också behovligt att se över huruvida reglerna för internationell handel följs för att undvika eventuella handelshinder och för att uppfylla EU:s och dess medlemsstaters internationella skyldigheter.

Statsrådet anser att det tillvägagångssätt som beskrivs i förslaget för systemet för riktmärkning av länder ska utvecklas och preciseras. Genom förslaget ska det säkerställas att den information som utnyttjas i riskbedömningen och de kriterier som används för riskbedömning gör det möjligt att ange en öppen och objektiv riskkategoriseringsnivå. Vid bedömningen av avskogning ska man också syfta till att på ett övergripande sätt beakta statens avskogningsförebyggande åtgärder.

Statsrådet anser att förslaget som ger fysiska och juridiska personer rätt att framföra väl underbyggda farhågor till de behöriga myndigheterna i den fortsatta beredningen ska granskas med tanke på smidig handel och produkternas leveranssäkerhet.

8.7 Informationssystemet, det vill säga "registret"

I förslaget förutsätts kommissionen inrätta ett informationssystem det vill säga ett register, genom vilket förklaringar om tillbörlig aktsamhet görs tillgängliga för de behöriga myndigheterna. Statsrådet anser det motiverat att inrätta ett informationssystem och betonar att systemet ska främja kostnadseffektiv hantering av dokument och det inte orimligt ska öka det administrativa arbetet för verksamhetsutövare. Registret ska vara klart för användning då genomförandet av förordningen inleds.

8.8 Bedömningar/rapporter

Statsrådet stöder en regelmässig bedömning av genomförandet av den föreslagna förordningen. Statsrådet är dock berett att skjuta upp tidpunkten för den första bedömningen för att få mer erfarenhet av genomförandet.

8.9 Ståndpunkter till kommissionens behörighet avseende artiklarna 9, 10 och 32

Statsrådet anser att alla faktorer som har en väsentlig inverkan på tolkningen av förordningen, såsom bestämmelserna om verksamhetsutövars skyldigheter om det är möjligt ska inkluderas i själva förordningen. Statsrådet anser dessutom att det är viktigt att de bemyndigandebestämmelser som ingår i förslaget är tydliga och exakt avgränsade. Å andra sidan är artiklarna 9.3, 10.8 och 32.4 förknippade med frågor som gäller verksamhetsutövars rättssäkerhet och därför anser statsrådet att deras ändamålsenlighet och möjligheten till förklaring i samband med förordningen trots allt ska bedömas ännu närmare i den fortsatta behandlingen av förordningsförslaget.